

Padavimas

Visai netoli sienos su Baltarusija nuo stataus skardžio pro pušų viršūnes galima žvilgtelėti į Raigardo slėnį. Tačiau prisiminus, kaip jį savo triptike nutapė M. K. Čiurlionis, dabar tiek jo grožio nematyti, didelę dalį vaizdo užstoja suvešėjęs ir gerokai aukštyrnis pasistiepęs miškas. Jei ne M. K. Čiurlionis, net neįtartum, kad čia plyti 14 kvadratinų kilometrų slėnis, per jį vingiuoja siauras Kubilnyčios upeliukas. Deja, nuostabus, prieš 5 tūkst. metų susiformavęs slėnis, dabar paskelbtas kraštovaizdžio draustiniu, nuo skardžio, esančio ties plentu į Baltarusiją, beveik nematomas - nors čia žemėlapiuose ir nurodyta apžvalgos aikštelė.

Raigardo ir jame esančio Švendubrės kaimo vardai byloja apie šventuose duburiuose prasmegusį miestą, pilį (gardą). Pasakojama, kad kadaise Nemunas tekėjęs iš rytų į vakarus, tačiau, nepanoręs savo vandenų Vyslai atiduoti, ties Gardinu pasuko į šiaurę ir, perskrodeš Raigardo slėnį, į Baltiją nuskubėjo. Pačiame slėnyje Nemunas, tarsi nerasdamas sau vietos, taip pat ne kartą keitė vagą, palikdamas nemažai senvagių.

Labai regimai upė pakeitė savo tėkmę XVI amžiuje. Vieną pavasarį susigrūdus ledams prasiskverbė kita vaga ir Raigardo slėnį atskyrė nuo kaimų. Yra užrašytas gražus čia gyvenusio Antano Vaišnorio pasakojimas apie šį kaimo gyvenimą pakeitusį įvykį (užliejamos derlingos pievos atsidūrė kitame krante): „Nugi sustarė velnias su gudais ir pinčiais (ukrainiečiais), kad lipliūniškiai dar rozų nebandyt išvaduoti Raigardo miesto, kur po žamėm. Jiej palaido dzidziulį kiaulį su dzidziulėm ausim, o dar dzidesnėm aštrom sidabro ilcim. Toj kiaulė ir nurausė žamį snukiu ty, kur ir nubėgo Nemunas. Matot, kartų du lipliūniškiai to miesto vos neišvadavo, bet buvo nekantrūs ir viską grįžį papasakoj kiciem. Tadu visiems, kas sužinoj užkeikimo žodžius ir jų pasakojimų, užkando žadų. Bijo velnias Lipliūnų, oi kap bijo. Bet vis ciek sako, kad ca gims drąsūs, kantrūs du vyrai, kurie kada nors išvaduos užkeiktą Raigardą“.

Padavimą apie nugrimzdusį Raigardo miestą 1844 metais pagarsino istorikas Teodoras Narbutas. 1923 metais Vincas Krėvė „Tautos žodyje“ paskelbė „Dzūkų poringes“, kuriose užfiksavo daugelį padavimų apie Raigardą.

Vienas jų byloja apie kadaise čia stovėjusią pilį, prie jo esantį dvarą, vėliau išaugusį į miestą, per kurį ėjo svarbus kelias iš Gardino į Prūsiją.

Istoriniuose šaltiniuose užsimenama, kad Raigardo miesto įkūrėjas buvo kunigaikštis Traidenis. Lietuvos metraščio Bychovo kronikos nuoraše rašoma: „Didysis kunigaikštis Traidenis aptiko prie Bebro upės gražų kalną, jam tenai labai patiko, įkūrė ten miestą ir pavadino jį Raigardu, ir ėmė vadintis Jotvingių bei Dainavos kunigaikščiu“. Tačiau istorikai užsimenta, jog čia minimas ne šis šalia Druskininkų esantis Raigardas. Tokio vardo miestas buvo dabartinės Lenkijos teritorijoje (Rajgrodzkie), jame stovėjo jotvingių pilis, kurią 1253 metais sugriovė kryžiuočiai. Manoma, kad sugriauto Raigardo jotvingiai persikėlė į šį mūsų slėnį ir jį pavadino atsineštu senojo Raigardo vardu.